

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DIABETES

Nummer **3** 1983

SVENSKA DIABETES
FÖRBUNDET

1943 **40 ÅR** 1983

NYA **B-D** PLASTIPAK Insulinspruta

Nu med ännu tunnare
kanyl

**MICRO-
FINE II**

**FÖR STÖRSTA
MÖJLIGA KOMFORT**

MICRO-FINE II

Tunnare och vassare än någon annan kanyl, bara 0,38 x 13 mm. Specialutformad för insulininjektion.

NY SKALA, TUNN KOLVRING

En kombination som gör det ännu enklare att dosera exakt. Skalan indelad i 0,05 ml med tydlig siffermarkering vid 0,1 ml, 0,2 ml o.s.v.

Praktisk och utrym-
mesbesparande
plastpåse med 10 st
sprutor, skapad med
tanke på maximal be-
kvämlighet. Sprutorna
kan också förvaras
löst tack vare de ef-
fektiva sterilskydden
för nål och kolv.

UNIK FÖRPACKNING

B-D PLASTIPAK MICRO-FINE II

Den nya generationen insulin-
sprutor från Becton, Dickinson

**BECTON
DICKINSON**

Ansvarig utgivare:
Bertil Dahlén

Redaktör:
Larserik Johansson

Redaktion, expedition och
annonskontor:
Vasagatan 38 A, 2 tr
Box 266
101 23 Stockholm
Tel. 08/23 66 25
Postgiro 90 09 01-0

Prenumerationspris:
45:- kr per år

Tryck:
Axel Abrahamsons Tryckeri AB
Karlskrona

Utges även som taltidning

Svenska Diabetesförbundet
Vasagatan 38 A, 2 tr
Box 266
101 23 Stockholm
Tel. 08/23 66 25
Postgiro 90 09 01-0

Kanslichef:
Berndt Nilsson

Förbundsordförande:
Bertil Dahlén
Stångtjärnsvägen 239
791 74 FALUN

Förbundskassör
Bertil Robertsson
Gränsvägen 32
372 00 RONNEBY

Eftertryck tillåtet om källan anges

DIABETES

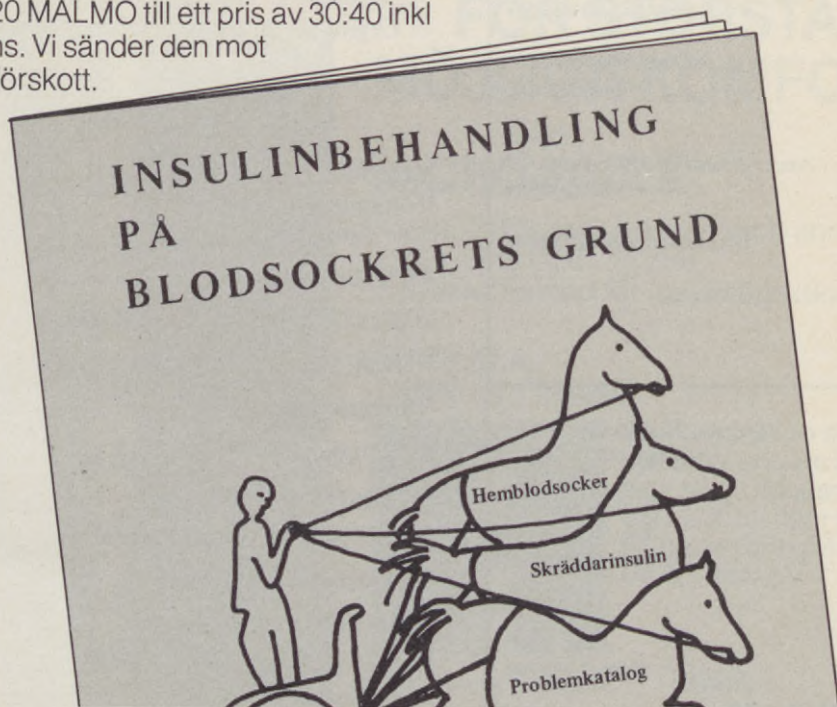
Nummer 3, juni 1983, årgång 33
Organ för Svenska Diabetesförbundet

Innehåll:

Vi kämpar vidare av Bertil Dahlén.....	3
En tavla som tack.....	5
Dålig start i livet.....	7
Vi skall åka runt och ställa frågor.....	11
Välregisserat	13
40-åringar delar 40-årspris.....	15
Melcher och Lådan	18
Knäna skakade som kastanjetter	23
Nya förbundsstyrelsen	24
Snedvridet revirtänkande	29
Många nya medlemmar av Berndt Nilsson.....	32

Insulinbehandling på blodsockrets grund

En lättfattlig, informativ diabetesbok av Dr. Martin Fahlén och Dr. Folke Lithner. Du kan beställa den hos Boehringer Mannheim Scandinavia AB, Box 147, 161 26 BROMMA 1 eller Novo Industri AB, Box 69, 201 20 MALMÖ till ett pris av 30:40 inkl moms. Vi sänder den mot postförskott.

Jag beställer _____ ex "Insulinbehandling på blodsockrets grund"
å 30:40 inkl moms mot postförskott.

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Var vänlig texta i

Vi kämpar vidare...

Vi skall starta ett korståg för bättre diabetesvård. Trots att Sverige säkerligen ligger i världstopp när det gäller kvaliteten på diabetesvården återstår det ännu mycket att göra innan varje diabetiker har den trygghet han eller hon har rätt att kräva.

Hur många vårdlag finns det egentligen? Och hur många fungerar tillfredsställande? Doktor och sjuksköterska med ansvar för diabetesvården finns det nog på rätt många ställen. Men finns en dietist i alla vårdlag? Och fotvårdare...?

När Diabetesförbundet 1979 kontrollerade hur många fotvårdare som var anställda av landstingen visade det sig att det var mindre än 100 i hela landet och merparten av dessa jobbade på långvården. Så mycket bättre lär det knappast vara idag.

– Men vi har avtal med privatpraktiserande fotvårdare, invänder nu någon.

Ja, det är ju bättre än inget. Men själva poängen i vårdlagstanken går förlorad. Fotvården skall finnas i direkt anslutning till vårdlaget. Inte undanskuffad i en skrubbe i källaren eller

ute på stan. Det är i det dagliga arbetet på kliniken en duktig fotvårdare kan uträtta storverk.

Det handlar för övrigt inte bara om antalet fotvårdare. Det gäller också utbildningen. Den måste förlängas avsevärt och den måste ägnas mycket åt diabetes.

Synen på patienten/diabetikern måste också förändras. Patienten är *en resurs* i diabetesvården. Det är patienterna som "lär ut" mest om diabetes. Därför gäller det för sjukvårdspersonalen att aktivt lyssna på sina patienter och ta deras åsikter på allvar.

Vi måste få all *ordination* i diabetesvården ersatt av *rådgivning*.

Vi skall hålla ögonen på sjukvårdshuvudmännen i vårt avlånga land. Jag hoppas vi kan besöka var och en före

Forts på sid 40

INJEKTIONS-MATRIS

Pris **84:50**
ART.NR.75052

INJEKTIONS-MATRIS FÖR DIABETIKER

ett helt nytt hjälpmedel för diabetiker. Genom att använda matrisen kan man systematiskt klara injektionerna under 6 månader utan att injicera på samma ställe.

En klar fördel för undvikande av förhårdnader, förtviningar och gropar (dystrofier) i vävnaden.

Dessutom underlättar matrisen injiceringen, dvs. nålen perforerar lättare, smärtkänslan minskar och insulinets resorption gynnas.

AB Förbandsmaterial 433 80 Partille • 031/44 07 50

Härmed beställes st insulinmatris
Pris 84:50 (inklusive moms och postförskott.)
Önskar informationsfolder

Porto

Namn

Gatuadress

Postadress

AB Förbandsmaterial
Box 100
565 00 MULLSJÖ

En tavla som tack

Efter 15 år i Diabetesförbundets centrala ledning avgick Stig Andersson, Stockholm, vid Riksstämman i Malmö.

Han utsågs till hedersledamot i förbundet, men förärades för sina insatser för förbundet också en tavla med motiv från sitt kära Hälsingland.

På bilden har nyvalde ordföranden Bertil Dahlén, just överlämnat konstverket och får som "kvittens" överta ordförandeklubban. Vittne är Stigs hustru Birgit.

Många avgick

Många ledamöter avgick ur förbundsstyrelsen vid Riksstämman och avtackades för sina insatser av Bertil Dahlén.

Det var bl a fr v Bertil Ströhm, Åsbro, MariAnne Lymer, Tranås, Per Köhlin, Karlstad, Gun Wårdell, Linköping, Gunnar Collberg, Stockholm, Hans Söderman, Gävle och Kurt Sandsjö, Göteborg. Kurt har de senaste åren varit revisor.

Bertil Ströhm och MariAnne Lymer kvarstår som suppleanter i förbundsstyrelsen och Gun Wårdell är revisor.

Foto: Bertil Sjögren.

Foto: Bertil Sjögren.

På de följande sidorna intervjuar vi nye förbundsordföranden samt rapporterar från Riksstämman i Malmö. Vi återkommer med fler reportage i Diabetes nr 4/83.

Reportage

Bertil Sjögren

Larserik Johansson

NY

VISIDEX
REAGENT STRIPS

*Nu kostnadsfritt
hjälpmedel..*

**-gör visuell
blodglukos-
testning
lätt och rätt!**

Ames
Division

MILES

Miles Laboratories, Ltd.

Agent för Sverige: MEDA AB.
Box 138, 401 22 Göteborg. Tel. 031/17 68 40.

Dålig start i livet gjorde Bertil Dahlén intresserad av sjukvård

Foto: Lars Erik Johansson.

Det har bara blivit så.

Inte var det meningen att jag skulle bli ordförande i Svenska Diabetesförbundet eller riksdagsman i sex år. Nej, det var nog inte ens meningen att jag skulle överleva barndomen. Men jag kom ödet på skam tack vare idrotten.

Bertil Dahlén, Falun, 62 år och nybliven ordförande i Svenska Diabetesförbundet tänker tillbaka.

Det är i år 10 år sedan hustru Berit började bearbeta honom att ta över ordförandeskapet i Falun-Borlänge diabetesförening. 1975 fick hon lön för mödan. Bertil ställde upp som ordförande. Ett år var meningen då.

– Men jag är kvar ännu, konstaterar han idag.

1978 blev han invald i Diabetesförbundets styrelse och när det stod klart att Stig Andersson inte ställde upp till omval var Bertil Dahlén en självklar kandidat. Han var uppmanad av många att ta över ordförandeposten och valdes enhälligt vid Riksstämman i Malmö.

1976–82 satt Bertil Dahlén i riksdagen för folkpartiet och hann under de åren lägga flera motioner om förbättringar för diabetikerna. Bl a bättre utbildning för fotvårdare, kompensation för

diabetikernas merkostnader, ökade resurser och bättre läkarutbildning i ögonsjukvården för diabetiker. Flera av motionerna avsågs givetvis, så går det ju för de flesta motioner. Men några skickades vidare för utredning.

Men Bertils intresse för den här typen av problem började nog redan i vaggan. Han föddes i Sala hos sin farmor och farfar, som bodde i närheten av en läkare. Han växte upp i Sandviken där pappan var lärare. Det var i början på 20-talet och förhållandena var svåra. Bertil föddes med engelska sjukan.

– Dom badade mig ömsom i varmt ömsom i kallt vatten. Det var behandlingen då för att få igång hjärtverksamheten, berättar han.

Världssuccén äntligen i Sverige!

En naturligt söt sensation!

CandereL!

En nyhet som verkligen smakar socker.

Lika sött och lika gott.

Omfattande smaktester ger klart besked:

Kaffe med CandereL smakar precis som

kaffe med socker. Ingen som helst skillnad!

Dessutom är CandereL lika naturligt för

kroppen som socker!

(Den rena sockersmaken kommer från

aspartam, ett av naturens egna sötmedel

som redan finns i vår föda).

Men där slutar likheterna med socker.

För CandereL är nästan helt kalorfritt!

Och oskadligt för tänderna!

Nu slipper du sackarin och cyclamat och

den beska eftersmaken därtill.

Med CandereL i kaffet.

CandereL finns än så länge bara på apotek

och i välsorterade hälsokostbutiker.

SEARLE

G.D. Searle AB
Södra Förstadsgatan 34, 211 43 Malmö.
Tel. 040 10 14 70.

CandereL. Naturligt Söt.

aspartam

CANDEREL INNEHÅLLER BLA FENYLALANIN OCH EN LITEN MÄNGD LAKTOS MEN ENDAST 0,3 KALORIER PER TABLETT. (1 SOCKERBIT = 13 KALORIER).

CANDEREL HAR EN REN, SÖT SMAK SOM SOCKER OCH KAN DÄRFÖR AV SOMLIGA UPPFATTAS SOM NÅGOT SÖTARE ÄN ÖVRIGA SÖTNINGSMEDEL.

Orkade inte

Han fick alltså en dålig start i livet. När han skulle börja realskolan var han så svag att han helt enkelt inte orkade.

– Jag fick stå över ett år, säger han. Men realskola blev det ändå till

slut. Och efter den handelsutbildning i Gävle.

Det var i Gävle livet egentligen började. Bertil hittade till idrottsplatsen...

Sedan han slutat skolan började han tävla för Sandvikens SK.

– Jag tackar idrotten för att jag är frisk, säger han. Jag började träna hårt och byggde upp min kondition och den har jag sedan behållit. Tack vare idrotten har jag inte varit sjuk en enda gång i vuxen ålder.

Bertil gjorde bra resultat på löparbanorna. 1.55 på 800 m på 40-talets kolstybbsbanor och under fyra minuter på 1.500 m.

– Jag blev distriktsmästare, längre räckte inte mina tider, säger Bertil.

Tacka sjutton för det. Att komma ”på pallen” i Sverige då krävde tider i den absoluta världstoppen. Gunder Hägg och Arne Andersson fanns ju för det mesta i startfälten.

– Men jag har mött dom och bara det känns bra, säger Bertil idag.

Bertil Dahlén har under hela sitt liv fortsatt att träna och hålla konditionen på topp. Det är bara nu på sistone som han tvingats hålla upp på grund av en ryggskada. Han fick diskbråck av för mycket stillasittande redan första riksdagsåret.

– Men i sommar måste jag ut i skogen igen, säger han. Jag känner att jag håller på att ”rosta” igen.

Lämnade 15 uppdrag

1939 blev Bertil medlem i Folkpartiet, men det dröjde många år innan han tog på sig några tyngre förtroendeuppdrag. Inte förrän 1953 blev han ordförande i Sandviken-avdelningen och 1955 kom han in i fullmäktige. 1959 tvingade jobbet honom att flytta till Falun och då skulle det bli slut med politiken.

– Jag lämnade 15 uppdrag när jag flyttade från Sandviken och några fler skulle det alltså inte bli.

Det dröjde också sju år innan han var fast igen.

1966 blev det kf i Falun och sedan har det rullat på. Är sedan 1970 landstingsman och i riksdagen satt han 1976–82. Nu är han oppositionsråd på 1/3-tid i Kopparbergs läns landsting.

”Privat” har Bertil hållit till i byggmaterialbranschen, som försäljningschef, senast inom Byggma-koncernen, som dock gick omkull medan Bertil satt i riksdagen.

Bertil Dahlén är inte diabetiker själv, men han har ändå levt nära sjukdomen i hela sitt liv. Mamma hade insulinbehandlad

diabetes, en bror har typ II-diabetes och hustru Berit har typ I-diabetes sedan 1957.

Varför tog han då uppdraget som ordförande i Svenska Diabetesförbundet?

Forts på sid 39

NOVOS INSULINFORSKNING GER RESULTAT!

1953 **Lente Insulin – långtidsverkande
insulin
utan protamin**

1973 **MC-Insulin – världens renaste
insulin**

1982 **Human Insulin – det naturliga
insulinet**

**1982 satsade Novo 262 miljoner danska kronor
på forskning och utveckling.**

Forskning för patientens bästa.

Nye förbundsordföranden Bertil Dahlén, Falun.

Foto: Larserik Johansson.

Bertils programförklaring:

– Vi skall åka runt och ställa frågor!

Vi skall åka runt till landstingen och ställa frågor. Hur ser diabetesvården ut? Finns det diabetesmottagningar? Hur många fotvårdare är anställda av landstinget? Hur många diabetessköterskor och dietister finns det? Bedriver man diabetesvården enligt andan i vårdprogrammet?

Jag räknar med att vi skall hinna besöka alla landsting före Riksstämman 1986 och vi måste börja redan i höst.

Den programförklaringen avger Diabetesförbundets nye ordförande Bertil Dahlén, Falun.

– Vi måste ställa frågorna och vi måste besöka diabetesmottagningar på ort och ställe för att se hur vården fungerar på olika håll i landet.

– Och vi måste träffa föreningsfolket. Diabetesförbundet centralt måste stötta länsföreningarna och höja deras status.

– Det är i de externa kontakterna mot myndigheter, riksdagen och landstingen jag kan göra största nytan, tror Bertil Dahlén.

– Trots att jag inte sitter i riksdagen längre har jag fortfarande många goda vänner kvar där, över alla parti-gränser. Detsamma gäller landstingen.

Bertil Dahlén har arbetat hårt för att skapa nya resurser till diabetesvården. Inte minst gäller detta ögonvården. Han hade åtminstone ett finger med i spelet när ögonkliniken i Falun fick vitrektomiutrustning.

Många köper Ekströms Osötade för att de är så goda.

Finns som soppa, kräm och nypon-té.
Lättlagad mat som du kan söta om du vill.

C-vitaminrika.

Ekströms osötade innehåller kolhydrater och bör därför räknas in i din totala kolhydratkonsumtion.

Exempel: 1 portion nypon-soppa motsvarar 1 fruktportion.
Läs innehållsdeklarationen på paketen.

Ekströms Osötade — snabbt, enkelt och gott!

EKSTRÖMS

På svenska bord i 135 år.

Välregisserat och många gäster

Arne Lundberg

Foto: Bertil Sjögren.

Svenska Diabetesförbundets riksstämma 1983 – jubileumsstämman – blev en alltigenom välregisserad tillställning. Gäster från våra nordiska grannländer inklusive Island förgyllede prägeln av jubileum med sin närvaro och kommunfullmäktiges ordförande i Malmö Arne Lundberg myste över att "hans" kommun fått äran att vara värd. Sveriges alla organiserade diabetiker fick också en ny förbundsordförande i Bertil Dahlén från Falun.

40 år är en lång tid. Det tyckte också avgående förbundsordförande Stig Andersson, som skötte invigningstalet sedan malmöpågarna Sigvard Nilsson, Ronald Olsson och Arne Lundberg hälsat välkommen till porten mot kontinenten.

Stig gick i sitt tal tillbaka till "sockersjukans barndom" och diabetikerens status på den tiden. Insulinet var dyrt – kosten visste man ingenting om och en diabetiker ansågs inte vara fullt arbetsför.

– För 40 år sedan var sådant, som vi i dag ser som en självklarhet, helt otänkbart, sade han.

Stig Andersson fortsatte med att komplimentera Nancy Eriksson för hennes pionjärgärning inom Diabetesförbundet för 30 år sedan.

Han berörde också fjolårets radiohjälpkampanj, som gett oss diabeti-

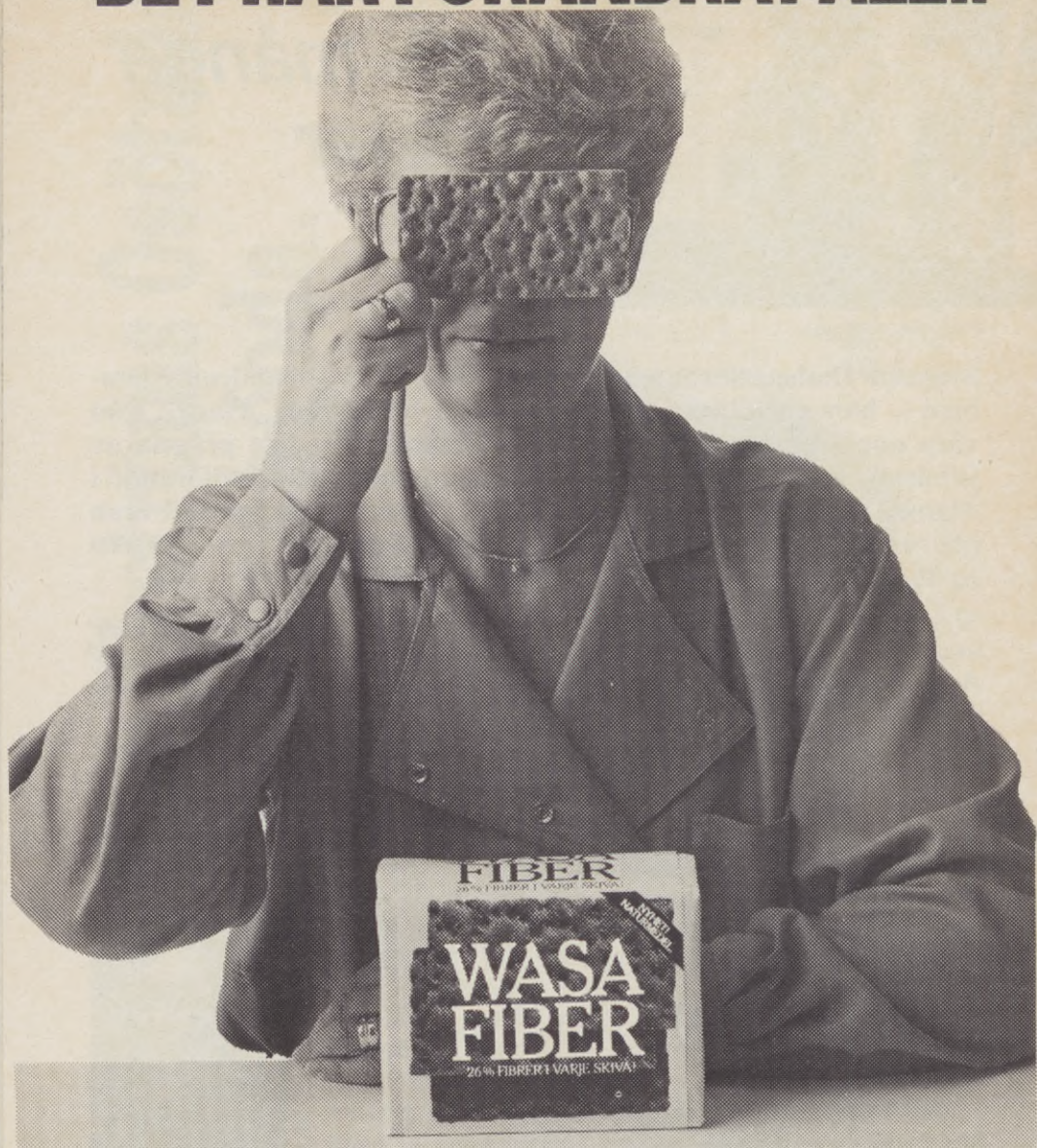
ker framsteg på ögonbehandlingsfronten och slutade sitt invigningstal med en hyllning till veteranerna inom rörelsen.

Någon egentlig uppvaktning av 40-åringen blev det inte under invigningen, men Svenska Diabetesförbundet firade självt genom att dela ut ett extra forskningsanslag på 100 000 kronor till två forskare, Arne Andersson från Uppsala och Ulf Smith från Göteborg, som båda är årsbarn med förbundet. Dessa båda fick dela på prissumman. Ulf Smith var under stämman i USA men Arne Andersson var på plats och kunde ta emot checken ur Stig Anderssons hand. □

Foto: Bertil Sjögren.

"DET HAR FÖRÄNDRAT ALLT."

"Den som aldrig haft en besvärlig mage kan nog inte förstå hur det känns. Man blir rent sjuk när magen inte fungerar. I åtminstone tio år har jag varit tvungen att äta laxermedel varje vecka. Så när jag läste om det nya brödet, Wasa Fiber, att det hjälpte magen bli normal igen, trodde jag inte på det.

Men jag började i alla fall äta ett par, tre skivor om

dagen, och det är otroligt. Jag märkte skillnaden med en gång. Magen började fungera naturligt igen, så nu behöver jag inte ta några piller mer.

Jag tycker det är så fantastiskt, därför ställer jag upp i den här annonsen. Man vill ju gärna berätta om det här brödet så att fler kan få glädje av det".

Wasa

40-åringar delar 40-årspris

Stig Andersson, t. v.
Arne Andersson.

Foto: Bertil Sjögren.

Docent Arne Andersson, Uppsala, och docent Ulf Smith, Göteborg får dela på Svenska Diabetesförbundets 40-årspris på 100 000 kr. Båda tillhör kategorin unga, högaktiva och lovande diabetesforskare, vilket var några av kriterierna för att komma ifråga för priset. Pristagarna är liksom Diabetesförbundet 40 år i år.

Pristagarna har stor frihet att använda pengarna efter eget önskemål. Det kan t ex gälla driftskostnader eller andra kostnader inom diabetesforskningen. Priset kan också användas för att täcka lönebortfall vid tjänstledighet för vetenskaplig forskning eller till studieresor.

Arne Andersson var själv närva-

rande vid Riksstämman för att ta emot priset, medan Ulf Smith just nu forskar i USA och därför av naturliga skäl inte hade möjlighet att komma till Malmö.

Han har dock senare, vid en snabbvisit i Stockholm och under något improviserade former fått ta emot sin del av priset.

Transplantation av B-celler

Arne Andersson är född i Västerås år 1943. Han startade sin vetenskapliga bana vid dåvarande Histologiska institutionen vid Uppsala universitet under

handledarskap av docent Claes Hellerström.

Arne Anderssons forskning syftar främst till att möjliggöra transplantation av insulinbildande celler (B-celler). Som ett första steg beskriver Arne Andersson en enkel metod för vävnadsodling av isolerade Langerhanska öar, de tusentals små mikroorgan av

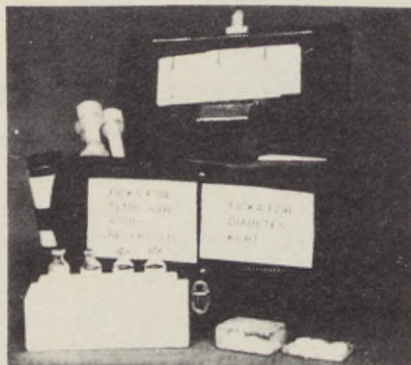
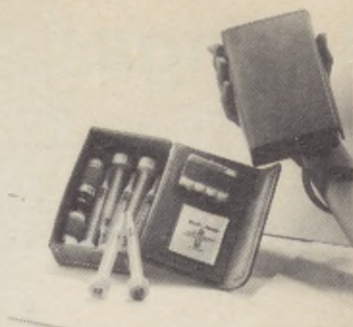
PRESENTEN för DIABETIKER

Nya "Lillen"

Utifrån en helt ny väska, enklare att öppna, lättare att få tag i grejerna, bättre rymlighet. Minst sex sprutor och kanyler, två insulinflaskor, suddar och druvsocker får plats. Idealisk när Du bara skall vara borta över natten eller veckoslutet. Du kan också få Nya Lillen med praktisk handledsrem för 15 kr i tillägg.

Ytermått 150x100x45

Pris 95:--

Allt i ett

Det här är väskan för Dig som reser mycket. Du har alla Dina diabetestillbehör skyddade och på ett ställe. Minst 25 sprutor, fyra insulinflaskor i en frigolitbehållare, suddar, teststickor, druvsocker, ID-kort och recept får plats.

Ytermått: 255x160x65 mm.

Pris 198:--

Väskorna tillverkas i äkta skinn i färgerna naturell, brun och svart. Angivna priser är inkl. moms. Postförskottsavgift och frakt tillkommer. Svenska Diabetesförbundet har under framtagningen lämnat värdefulla synpunkter. Mönsterskyddade.

Du köper väskorna genom att sända in nedanstående talong till

SURREX AB

Box 4019, 300 04 Halmstad
Tel. 035/10 66 30, 10 66 35

Sänd mig

- st liten väska å 95 kr + frakt och pfsk-avgift
..... st liten väska med handledsrem å 110 kr + frakt och pfsk-avgift
..... st stor väska å 198 kr + frakt och pfsk-avgift

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ adr _____

Färg naturell brun svart

hormonproducerande celler, som finns i bukspottkörteln.

Han påvisade att cellernas ämnesomsättning och funktionella beteende kunda anpassas till skillnader i den omgivande miljön, t ex varierande sockerkoncentrationer. Han kunde även visa att en rad aminosyror och nukleotider kunde ersätta sockret som stimulator av såväl bildningen som frisättningen av insulin.

Arne Andersson har visat att det är möjligt att hålla de Langerhanska öarna vid liv upp till en månad. För att få obegränsad lagringstid har han, i samarbete med dr Stellan Sandler, utarbetat en metod att djupfrysa B-celler, som preparerats från både djur och människa.

Celler som förvarats vid -196 grader fungerar efter upptining på ett sätt

som i det närmaste överensstämmer med de icke frysta kontrollcellernas beteende.

Därmed har också Arne Anderssons andra betydande forskningsinsats kommit att beröras. Då en del diabetiker trots insulinbehandling får s k senkomplikationer i form av synnedsättning och försämrad njurfunktion, har det länge funnits ett intresse av att ersätta patientens egna förstörda B-celler genom att transplantera sådana celler i någon form.

Det här är i korta drag Diabetesförbundets läkarråds motivering till beslutet att Arne Andersson är meriterad för jubileumsstipendiet. Vi diabetiker önskar honom lycka till i fortsättningen och hoppas att pengarna skall hjälpa honom att komma ännu närmare gåtans lösning.

Han forskar om orsaken till åldersdiabetes

Ulf Smith är liksom Arne Andersson född 1943 och årsbarn med Svenska Diabetesförbundet. Han tjänstgör f n som biträdande överläkare vid medicinska kliniken vid Sahlgrenska sjukhuset, men arbetar även intimt med forskare vid National institute of Health i Bethesda utanför Washington, där man studerar hur insulin och andra hormoner verkar via speciella "sockertransportörer".

Ulf Smith och hans medarbetare har publicerat ett 100-tal originalarbeten.

Ulf Smith.

Huvudparten har centrerats till metabola undersökningar på fettvävnad, speciellt den mänskliga fettcellen.

Ur många synpunkter är undersökningar på denna vävnad av stor betydelse för diabetesforskningen.

Forts på sid 39

Melcher och Lådan

Melcher Falkenberg, distriktsläkare vid Vårdcentralen i Kisa berättade om hur diabetesvården fungerar där. Undervisningen är satt i centrum och man har utarbetat en egen modell för patientundervisning – ”Melchers låda”.

Melcher Falkenberg

Foto: Bertil Sjögren.

Vad vore en Riksstämman utan åtminstone ett vetenskapligt föredrag. Årets riksstämman hade två. Distriktsläkare Melcher Falkenberg vid läkarstationen i Kisa berättade om hur man på hans arbetsplats undervisar diabetiker. Docent Urban Rosenqvist

Rätt sätt att klara sin sjukdom är att kunna mycket om den.

vid socialmedicinska enheten på Huddinge sjukhus berättade om en utvärdering av diabetesvårdens effekt, båda mycket intressanta redogörelser.

Melcher Falkenberg berättar att man i Kisa har en diabetesmottagning. Upptagningsområdet är 10 600 invånare, varav 1 552 personer är över 70 år.

– Det kan vara svårt att undervisa om diabetes till diabetiker, sade Melcher Falkenberg. Vi saknar ofta peda-

gogisk kompetens och bra undervisningsmateriel.

– Hos oss har vi ett planschsystem och ett tredimensionellt läromedel, som vi använder i undervisningen.

– Det tredimensionella hjälpmedlet – kallat lådan – har visat sig vara bättre som kompletterande åskådningsmaterial än enbart planscher.

– I informationen utgår vi från njurtröskeln för glukos, sade Falkenberg. I alltför liten grad har detta tidigare beaktats och då speciellt hos äldre personer. En hög njurtröskel kan invagga en patient i en falsk trygghet vid frånvaro av uringlukos.

LÅDAN – ett tredimensionellt hjälpmedel i diabetesundervisningen.

– Metoden innebär en repetition för patienten, som möter samma illustrationsmaterial hos både läkare,

diabetessköterska och dietist. Lådan består av vinkelställda skivor, som symboliserar en tidsaxel motsvarande ett dygn, berättade Melcher Falkenberg.

Med hjälp av lådan är det möjligt att åskådliggöra de parallella förloppen med samtidigt utrymme för individualisering. Utifrån ett samtal om patientens måltidsfördelning konkretiserar patienten och läkaren detta tillsammans med hjälp av symboler, som patienten känner igen från planscherna han sett tidigare.

Genom att byta ut symboler i lådan får patienten klart för sig hur måltider och stegrat blodsockervärde hör samman. I nästa steg förs symbolen för insulin in och här kan läkaren motivera patienten att, förutom basinsulin också ta måltidsinsulin.

Melcher Falkenberg är övertygad om att den här modellen – Kisamodellen – är riktig. Rätt sätt att klara sin sjukdom är att kunna mycket om den.

Under riksstämman visades också Utbildningsradions program "Att leva med diabetes", som spelats in på Falu lasarett. Där pågår sedan ett par år gruppvis information till diabetespatienter.

Många diabetiker har allvarliga problem med sina fötter, men kan trots detta inte få kvalificerad fotvård.

– Det finns en ganska stor grupp diabetiker, som har allvarliga problem med sina fötter. Trots detta tycks de inte ha kunnat etablera kontakt med kvalificerad fotvård. Det berättade

docent Urban Rosenqvist, Huddinge sjukhus när han på Riksstämmans första dag redogjorde för en utvärdering av diabetesvården i Storstockholm.

– Diabetes påverkar människorna på flera olika sätt, och en effektiv diabetesvård skall hjälpa diabetikern så att skadeverkningarna förebyggs eller åtminstone bromsas upp, sade Rosenqvist.

– Dessa skadeverkningsomfattar inte bara vissa organfunktioner utan också sociala och ekonomiska situationer, fortsatte han. Diabetikerns situation försämras i jämförelse med befolkningen i övrigt vad avser arbete och fritid och den egna uppfattningen om hälsan påverkas ju längre man haft sjukdomen.

– En utvärdering av diabetesvårdens effekt bör helst undersöka hur väl vården lyckas inom alla de områden, som sjukdomen påverkar, menade Rosenqvist.

– Resultaten visar på både regionala skillnader och skillnader mellan grupper av diabetiker.

– Ett sätt att komma tillrätta med sådana här problem vore att stärka vårdens organisation och kompetens. I Stockholmsregionen pågår sedan tre år en undervisning av läkare och sjuksköterskor i primärvården. 80 procent av vårdcentralerna i regionen har haft en eller flera personer på utbildning.

– Förutom utbildning av personalen har den systematiska utbildningen av patienter förstärkts. På sikt bör detta också kunna ge en bättre hälsa hos diabetikerna och reducera sjukdomens skadliga verkningar, slutade Urban Rosenqvist. □

Vi har gjort det lite lättare att vara diabetiker.

Det blir allt vanligare att diabetespatienter rekommenderas att själva kontrollera sitt blodsocker.

Regelbunden självkontroll ger Dig, som diabetiker, bättre förutsättningar att förstå och anpassa Dig till sjukdomen.

Det betyder större frihet och en tryggare tillvaro.

Förutsättningen är givetvis att tillförlitliga värden kan erhållas utan besvär

Med Autolet blodprovstagare och Glucochek II blodsockermätare kan blodsockerkontrollen göras snabbt, enkelt och mycket tillförlitligt.

Autolet är en unik, patenterad uppfinning som gör det möjligt att ta blodprov med ett minimum av skada, smärta och obehag.

Autolet är liten och lätt att ta med sig och helt idealisk för egenbruk.

Autolet har genom sina goda

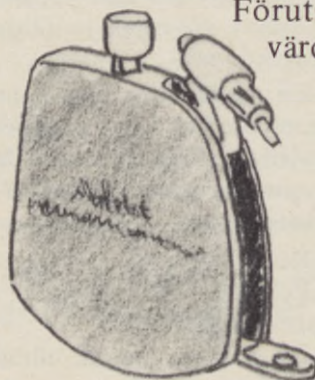
egenskaper på kort tid blivit Sveriges mest använda, automatiska blodprovstagare.

Glucochek II – som är en vidareutveckling av Glucochek – är marknadens mest avancerade och lättskötta blodsockermätare.

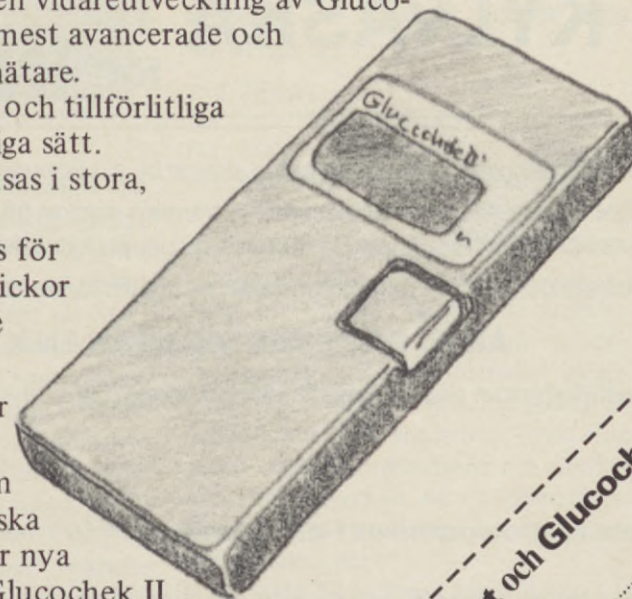
Den ger objektiva och tillförlitliga värden på enklast möjliga sätt. Det uppmätta värdet visas i stora, tydliga siffror.

Glucochek II finns för såväl Dextrostix teststicker som BM Test Glycemie (BM Test BG).

Skicka in kupongen här nedan så sänder vi Dig utförlig information om både Autolet automatiska blodprovstagare och vår nya blodsockerfotometer Glucochek II

Autolet och Autolet lancetter erhålles kostnadsfritt på hjälpmedelskort.

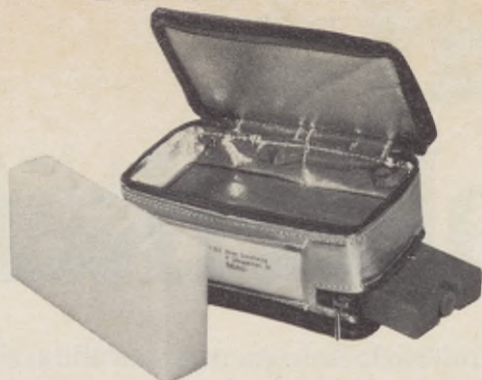
ORION DIAGNOSTICA AB

Rådhuset, 150 13 TROSA, Telefon 0156/132 60

Jag vill ha mer information om Autolet och Glucochek II

Namn.....
Adress.....
Postnr..... Postadress.....
Telefon.....

NYHET

KYLVÄSKA för INSULIN

Stor-Stockholms Diabetesförening skriver bl. a. i Föreningsnytt nr 4 1983:

»OM DU BILAR – bagageluckan blir värmen mycket hög när solen skiner, insulinets hållbarhet försämras då. Förvara insulinet i kylväska.»

Diabetesföreningen rekommenderar, att insulin förvaras svalt.

ÅK EJ PÅ SEMESTER UTAN EN KYLVÄSKA

Beställning kan ske på nedanstående kupong. Leveranstid ca 3 veckor.

Sänd mig mot postförskott 1 st. kylväska à Kr. 74:50 + frakt och postförskottsavgift.

Obs! Namn och personnummer kan skrivas på en slip och skjutas in på därför avsedd plats på väskans framsida. Namnet på bilden ovan är fingerat.

Namn

Adress

.....

Leverantör: **KB RANCO**, Gumshornsgatan 12
114 60 Stockholm
Tel. 08/62 89 40

"Knäna skakade som kastanjetter"

Foto: Bertil Sjögren.

För många var årets riksstämma debut i liknande sammanhang medan andra – gamla rävar – måste använda båda händernas fingrar för att räkna antalet riksstämmor de varit med på.

Eva Rönnberg från Gävle t ex sade att hennes knä skakade som kastanjetter när hon stegade upp i talars-tolen för att försvara en av gävleför-eningens motioner och även redogöra för granskningsutskottets ståndpunkt i en viktig fråga.

Karin Almroth från Åsele, sekreterare i Vilhelmina-Åsele diabetesför-ening, gjorde sin första riksstämma och tyckte att det var mycket intres-sant att höra hur andra föreningar ordnar för sina medlemmar.

Man skäms

– Hemma ordnar vi en bussutflykt om året. Man skäms ju nästan när man hör hur mycket de andra gör, sade Ka-

Nästan 250 ombud för inte mindre än 70 lokalföreningar inom Svenska Diabetesför-bundet hälsades av ett för-sommarfagert Sydsåne när 1983 års Riksstämma inleddes på Kristi Himmelfärdsdagen. Både förbundet och värdför-eningen i Malmö firade sin 40-åriga tillvaro.

Eva Rönnberg

rin. Men vi har ju liksom lite andra avstånd mellan våra medlemmar.

Det var alltså en festlig stämma med anledning av de båda jubiléerna. Ovanför podiet reste sig en blå/gul vägg av svenska fanor och framför stod gröna växter på parad. I kon-ferenssalen fanns en informativ utställ-ning om diabeteskosten, framställd av Stockholms läns landsting. Invid den fanns en annan utställning om alkohol och dess inverkan på en diabetiker. En fotvårdsutställning kunde delta-garna också bese.

I foajén hade Kone Instrument AB satt upp en monter där Donald Lillich demonstrerade den amerikanska in-sulinpumpen Auto-Syringe, som redan börjat användas på en del håll här i Sverige. Här fanns också Searle, som visade det nästan kalorifria söt-ningsmedlet Canderel och Wasabröd bjöd på fiberrikt hårt bröd.

Forts på sid 31

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Namn: Bertil Dahlén

Ålder: 62 år

Yrke: Oppositionsråd (fp) i Kopparbergs läns landsting

Bostadsort: Falun

Uppdrag i Diabetesförbundet: Ordförande i Falun-Borlänge diabetesförening, ledamot av förbundsstyrelsen sedan 1978.

Specialintresse: Sjukvårdsfrågor, förebyggande hälsovård, omsorgsverksamhet.

Andra förtroendeuppdrag: Ordförande i Kopparbergs läns reumatikerförening, ordförande i HCK, Falun, suppleant i styrelsen för läns-HCK och riks-HCK, Landstingets representant i Svensk utlandsvård (SUVAB) vårdkommitté, ledamot av Kopparbergs läns landsting och Länsstyrelsen i W-län.

Fritidsintresse: Idrott och de tre barnbarnen.

Diabetesanknytning: Gift med Berit, diabetiker sedan 1957. Modern hade också diabetes.

FÖRBUNDSKASSÖR

Namn: Bertil Robertsson

Ålder: 45 år

Yrke: Kanslichef

Bostadsort: Ronneby

Uppdrag i Diabetesförbundet: Ordförande i Blekinge diabetesförening, ledamot av förbundsstyrelsen sedan 1978.

Specialintresse: Barn- och ungdomsfrågor.

Andra förtroendeuppdrag: HCK Blekinge, Blekinge Handikappidrottsförbund.

Fritidsintresse: Skog och mark.

Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1961.

ÖVRIGA I VERKSTÄLLANDE UTSKOTTET (VU)

Namn: Bo Lundberg

Ålder: 45 år

Yrke: Byggnadsingenjör

Bostadsort: Umeå

Uppdrag i Diabetesförbundet: Vice ordförande i Diabetesföreningen i Umeå m o, ledamot i Västerbottens länsförenings styrelse, suppleant i förbundsstyrelsen 1972, ordinarie 1974.

Specialintresse: Medicinska frågor, husbyggnadsfrågor.

Andra förtroendeuppdrag: Läns-HCK:s styrelse, LHR (Länets handikappråd) i Västerbotten.

Fritidsintresse: Familjen, barnbarn och sommarstugan.

Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1941.

Namn: Billy Lyander

Ålder: 49

Yrke: Kanslist

Bostadsort: Visby

Uppdrag i Diabetesförbundet: Ordförande i Gotlands diabetesförening, ledamot i förbundsstyrelsen sedan 1978, suppleant i fs 1974-78.

Specialintresse: Byggnads-, sjukvårds- och sociala frågor.

Andra förtroendeuppdrag: Kassör i HCK-Gotland, aktiv i Riksförbundet mot Astma-Allergi och Handikappidrottsförbundet, vice ordförande i KHR.

Fritidsintresse: "Allätare".

Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1968.

ÖVRIGA I FÖRBUNDSSTYRELSEN

Namn: Anna-Maj Almqvist

Ålder: 66 år

Yrke: F d ämneslärare

Bostadsort: Umeå

Uppdrag i Diabetesförbundet: Studieorganisatör i Diabetesföreningen i Umeå m o och Västerbottens länsförening. Nyvald i förbundsstyrelsen.

Specialintresse: Studier på alla nivåer, barn- och ungdomsverk-samhet.

Andra förtroendeuppdrag: —.

Fritidsintresse: Litteratur, aktivt friluftsliv.

Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1978.

Namn: Eric Andersson

Ålder: 63 år

Yrke: Fastighetsmäklare

Bostadsort: Jakobsberg

Uppdrag i Diabetesförbundet: Vice ordförande i Stor-Stockholms diabetesförening. Nyvald i förbundsstyrelsen.

Specialintresse: Hälsovårdsfrågor, sunda levnadsvanor, är bl a tobakens svurne fiende.

Andra förtroendeuppdrag: Ordförande i Jakobsbergs villaägareförening.

Fritidsintresse: Friluftsliv med lagom motion, skidåkning, cykling, trädgårdsarbete m m.

Diabetesanknytning: "Åldersdiabetes" sedan 1975.

Namn: Annie-Marie Gustafsson
Ålder: 43 år
Yrke: Barnsköterska
Bostadsort: Strömsund
Uppdrag i Diabetesförbundet: Ordförande i diabetesföreningen i Jämtlands län. Nyvald i förbundsstyrelsen.
Specialintresse: Föreningsarbete i allmänhet.
Andra förtroendeuppdrag: Ledamot i KHR, aktiv i Hem och skola.
Fritidsintresse: —
Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1947.

Namn: Ulla Magnusson
Ålder: 55 år
Yrke: Kanslist
Bostadsort: Södertälje
Uppdrag i Diabetesförbundet: Studieorganisatör i Diabetesföreningen i Södertälje. Nyvald i förbundsstyrelsen.
Specialintresse: Allt som rör diabetes.
Andra förtroendeuppdrag: Studiecirkelledare inom ABF.
Fritidsintresse: —
Diabetesanknytning: Diabetes själv.

Namn: Arne Svensson
Ålder: 50 år
Yrke: —
Bostadsort: Falköping
Uppdrag i Diabetesförbundet: Ordförande i Diabetesföreningen i Falköping-Tidaholm m o, ordförande i länsföreningen i Skaraborg, nyvald ordinarie ledamot i förbundsstyrelsen, suppleant i förbundsstyrelsen sedan 1980.
Specialintresse: —
Andra förtroendeuppdrag: Ordförande i läns-HCK, vice ordförande i Synskadades förening i Falköping, vice ordförande i bostadsrättsföreningen Vitsippan, HSB.
Fritidsintresse: Föreningsarbete.
Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1942.

Namn: Per-Acke Wavrecka
Ålder: 27 år
Yrke: Civilekonom
Bostadsort: Göteborg
Uppdrag i Diabetesförbundet: Kassör i Diabetesföreningen i Göteborg m o, nyvald i förbundsstyrelsen.
Specialintresse: Ekonomiska frågor, studie- och föräldrafrågor.
Andra förtroendeuppdrag: Medlem i DUNS.
Fritidsintresse: Promenader, fotboll, läsning, frimärken.
Diabetesanknytning: Själv diabetes sedan 15 år.

Namn: Agneta Viberg

Ålder: 34 år

Yrke: Laboratorieassistent

Bostadsort: Sundsvall

Uppdrag i Diabetesförbundet: Ordförande i Medelpads diabetesförening, nyvald i förbundsstyrelsen.

Specialintresse: Barn- och ungdomsverksamhet, information om diabetes.

Andra förtroendeuppdrag: —.

Fritidsintresse: Som mor till tre barn med kroniska sjukdomar blir det inte så mycket tid över för fritid.

Diabetesanknytning: Två av tre barn har diabetes.

SUPPLEANTER

Namn: Bertil Ström

Ålder: 54 år

Yrke: Konsulent för synskadade

Bostadsort: Åsbro

Uppdrag i Diabetesförbundet: Medlem i Sydnärkes diabetesförening, styrelseledamot i Örebro läns diabetesförening. Suppleant i förbundsstyrelsen sedan 1974, ordinarie 82-83.

Specialintresse: Sociala frågor, medicin- och sjukvårdsfrågor, arbetsmarknadsfrågor.

Andra förtroendeuppdrag: Synskadades riksförbund, ordförande i HCK Örebro län, DHR, LHR och KHR.

Fritidsintresse: Sport, fiske, natur.

Diabetesanknytning: Själv diabetes sedan 1933.

Namn: MariAnne R Lymer

Ålder: 37 år

Yrke: Studerande

Bostadsort: Tranås

Uppdrag i Diabetesförbundet: Ordförande i Tranås diabetesförening, ledamot i förbundsstyrelsen 1980-83.

Specialintresse: Informations- och studiefrågor.

Andra förtroendeuppdrag: Ledamot i kommunfullmäktige (s), ordförande i ABF Tranås.

Fritidsintresse: —.

Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1960.

Namn: Kjell Nilsson

Ålder: 43 år

Yrke: Kontorschef

Bostadsort: Malmö

Uppdrag i Diabetesförbundet: Vice ordförande i Diabetesföreningen i Malmö, styrelseledamot i länsföreningen i M-län, suppleant i förbundsstyrelsen sedan 1980.

Specialintresse: —.

Andra förtroendeuppdrag: —.

Fritidsintresse: Idrott, motionsspelare i badminton, supporter till sönerna i MFF:s knatte- och pojklag.

Diabetesanknytning: 11-årig son med diabetes.

REVISORER

Namn: Paul Gröön

Ålder: 57 år

Yrke: Förbundssekreterare

Bostadsort: Barkarby

Uppdrag i Diabetesförbundet: Medlem i Stor-Stockholms diabetesförening, tidigare ordförande, revisor i förbundet sedan 1976.

Specialintresse: —

Andra förtroendeuppdrag: Aktiv i Riksförbundet mot Reumatism.

Fritidsintresse: Strövtåg i naturen, motion och idrott, litteratur.

Diabetesanknytning: —

Namn: Gun Wårdell

Ålder: 43 år

Yrke: Låneingenjör

Bostadsort: Linköping

Uppdrag i Diabetesförbundet: Vice ordförande i Linköpings diabetesförening, sekreterare i Östergötlands läns diabetesförening, ledamot i förbundsstyrelsen 1978-83, varav 82-83 som t i förbundskassör. Nyvald revisor.

Specialintresse: —

Andra förtroendeuppdrag: —

Fritidsintresse: —

Diabetesanknytning: Diabetes sedan 1970. □

Snedvridet revirtänkande

Redaktör Larserik Johansson har i ett tidigare nummer av Diabetes kritiserat ett uttalande av mig i Läkartidningen. Här är fakta: I Gävle har en grupp personer injicerat insulin 94.000 gånger utan föregående tvättning av huden och med användande av engångsmaterial flera gånger. Inga komplikationer noterades. Liknande har rapporterats i internationellt värnemerade medicinska tidskrifter, senast i ett marsnummer av Lancet. Stig Andersson kommenterar i Diabetes 6, 1982 gävleundersökningen

med bl. a. följande: "Att vara försöksgrupp är något som diabetikerna verkligen undanber sig" och "Det finns idag inga skäl för en omprövning av de hygieniska reglerna --". Jag kan inte tolka dessa uttalanden som annat än en missriktad egoism, som lett till en negativ syn på nytänkande och försök att hindra en strävan efter förenkling och förbilligande av vården utan att denna försämras.

JAN HÄLLÉN
överläkare

Sjukvårdspersonalen skall vara rådgivare

Snedvridet revirtänkande rubricerar Jan Hällén sitt inlägg. Är vårt "revir" då att förbruka så många engångssprutor och tvättsuddar som möjligt, frågar jag.

Självklart inte!

Tvärtom har Jan Hällén äkta fränder i Diabetesförbundet. Vi tycker att diabetesvården skall göras så billig som överhuvudtaget är möjligt utan att kvalitet går förlorad.

Därför vill vi t ex att landstingen skall anställa "billiga" diabetessköterskor så att vi slipper göra rutinbesöken hos en "dyr" doktor. Därför vill vi också att landstingen skall anställa fler "billiga" fotvårdare för att undvika amputationer och åtföljande dyr

vård och stora samhällskostnader. Därtill kommer det personliga lidandet som inte kan värderas i pengar. Vi vill också ha tidig och regelbunden ögonkontroll av alla diabetiker för att tidigt upptäcka och behandla komplikationer.

Exemplen kan mångfaldigas.

När det gäller osterila injektioner tycker vi att patienten/diabetikern själv skall få avgöra detta. Sjukvårdspersonalens uppgift är att agera rådgivare, kurskorrigering och servera ett bra "beslutsunderlag".

Men beslutet måste varje diabetiker tillåtas att fatta själv.

LARSERIK JOHANSSON □

DIABETES SERVICE

"LÅGPRIS-APOTEKET", som så många har upptäckt.
EKONOMISKT - BEKVÄMT!

CCS Flytande Sötningssmedel 250 ml (cyklammat - obegränsad hållbarhet - svensk tillverkning).

Ca-pris 21:- Vårt pris 12:90

CCS Fotvårdssalva är speciellt framtagen för diabetiker i samråd med läkare och hudspecialister. Den innehåller karbamid, som ger huden större möjligheter att binda vatten och lösa upp förhårdnader.

Ca-pris 29:- Vårt pris 15:90

Produkter	Ca-pris	Vårt pris	Best. antal
CCS Fotbad, 1 kg	32:-	15:50	
Fotvårdssalva. 175 ml. Innehåller 10% karbamid	29:-	15:90	
Fotfil med smärgel	15:50	11:50	
Kanylbehållare	6:-	4:50	
Flytande sötningssmedel. 250 ml (Sött utan socker)	21:-	12:90	
Druvsocker. 100 tabletter	21:-	8:90	
Flytande druvsocker. 35 ml. Citrusmak	-	3:50	
3000 st tabl. Cyklammat (Sött utan socker)	60:-	26:50	
DDI Strö sötningssmedel (Sött utan socker)	26:-	18:50	
Flytande tvål. 125 ml. Lågt pH. Karbamid-baserad	8:-	4:90	
CCS Mild schampo. 250 ml. Varje dags schampo	11:-	5:90	
Tandborste. mjuk	8:25	4:10	
ANNOX. Veckoetui (för tabl) Svart	39:-	27:50	
MINI-ANNOX. Litet etui för (för tabl) Svart	20:80	16:50	
INSULIN-ANNOX. Praktiskt etui för sprutor, insulin m m	55:-	42:-	
Urinbehållare, 2,5 l	37:-	19:-	
Urinbehållare, 60 ml	-	5:50	
Bra mat vid diabetes, Ulla Sahlén	40:-	35:-	
Rak nageltång	24:-	19:90	
SOS Amulett gulddoublet Lågpris	91:-	80:-	
Det nya sötn.medl. CANDEREL	24:-	18:75	

Beställningsedel - Sänds in till Diabetes Service.

Ingen postförskottsavgift. Full returrätt. Ingen fakt. avgift.

Fraktfritt vid köp överstigande **250:- Max 5 kg**

Exp. avg. vid order under 50:-

DIABETES SERVICE

Box 3038
650 03 Karlstad
Tel. 054-262 00
Tel. tid 18-20

Namn

Föd. nr

Adress

Postadress

Telefon

Knäna skakade . . .

Forts fr sid 23

Boehringer Mannheim och Ames tävlade om publiken med var sitt fabrikat av testmaterial – BM med Diaburtest och Autoclix och Ames med Visidex stickor.

Souvenirer

Diabetesförbundet hade en egen utställning, där man kunde köpa med sig souvenirer hem från Malmö. T-shirts, nyckelringar, brevmärken och vykort och så förstås jubiléumsaffischen.

Varorna hade en strykande åtgång. Det hade också de nya kalorifattiga dryckerna Coca Cola light och Pommac light, som malmöföreningens söta flickor bjöd på.

Fanns det inget på minussidan då?

Att det serverades smaklösa muffins med Sorbitol i till kaffet första dagen var en miss, men arrangörerna skall inte lastas för den fadäsen. Inte heller är det malmöföreningens fel att ombuden fick stekt plattfisk till både lunch och middag under fredagen – i och för sig mycket god mat, men knappast lämpligt för en diabetiker, som senare på kvällen gav sig iväg till Danmark för att göra av med massor av kalorier.

Huvudvärk

Diabetessköterskan med diabetes, Elsie Norrman hade en jäktig riksstämman. Många råkade ut för insulin-känningar, andra behövde hjärtmedicin, ett par personer föll i vestibultrappan och så var det förstås vanlig banal huvudvärk som måste botas.

Riksstämman i Malmö kommer att

leva i minnet som den stämman då fruktträden blommade, då tulpanerna reste sig som röda och gula jättebollar ur parkplanteringarna, då Svenska Diabetesförbundet fick sin första ordförande utanför Stockholm på ett kvarts sekel, då nya stadgar togs, då en ny förbundstidning i fyrfärgstryck presenterades men kanske mest för att förbundet delade ut 100 000 kronor som extra forskningsanslag – något som kanske kommer alla diabetiker till del. □

1982 framgångsrikt år:

Många nya medlemmar och förbättrad ekonomi

1982 har varit ett framgångsrikt år för Svenska Diabetesförbundet. Skälen till detta har varit många. För det första har den under våren genomförda radiohjälpinsamlingen visat att förbundet har samlat sig och med enorm kraft genomfört en lyckad kampanj.

För det andra har det ekonomiska utfallet helt vänt i förhållande till tidigare år. Det finns dock skäl att betona att det lyckade resultatet för 1982 är en tillfällig företeelse beroende på ett antal samverkande faktorer och att det inte finns någon större anledning att se alltför ljusst på fortsättningen av 1980-talet.

Det tredje skälet till att kalla 1982 för ett framgångsrikt år är ökningen av antalet medlemmar. 1982 har förbundet 31.147 medlemmar, vilket är en nettoökning med 1.244 medlemmar jämfört med 1981.

Under tiden 15 mars–30 april 1982 arrangerade radiohjälpens insamling till förmån för Sveriges diabetiker. Förbundet engagerade sig helhjärtat i insamlingen. Styrelsen valde att satsa på ökad ögonvård för diabetiker under kampanjen och därför antogs FÖR RÄTTEN ATT SE som slogan.

Såväl insamling som kampanj blev mycket framgångsrika. Sammanlagt har Diabetesförbundet erhållit från Radiohjälpens 3.446.070:30 kronor, vilket är det högsta resultatet en radiohjälpinsamling någonsin gett, om

man bortser från katastrofhjälpinsamlingar.

Förklaringen till denna framgång står sannolikt att finna i det enorma engagemang som förbundet på såväl central som lokal nivå lyckades mobilisera. Av förbundets 91 lokalföreningar beställde hela 88 kampanjmaterial. Detta visar också att kampanjens tema var väl förankrat hos lokalaföreningarna.

Årets bokslut visar efter avskrivningar och bokslutsdispositioner en vinst på 447.122 kronor. Detta har inneburit att förbundet delvis har kunnat konsolidera sitt kapital. Det goda resultatet kan i huvudsak hänföras till två saker. Dels de åtgärder styrelsen vidtagit med anledning av den extra riksstämmans beslut 1981, det har varit besparingsåtgärder som i vissa fall har varit smärtsamma för organisationen. Dels har intäkterna i form av gåvor ökat mycket kraftigt. De ökade gåvointäkterna bör dock ses som en effekt av radiohjälpensperioden och bör betraktas som en tillfällighet för 1982. Den fortsatta inflationen gör att förbundet i framtiden måste noga

se på kostnaderna via en ekonomisk framförhållning, annars kan vi lätt glida in i en ekonomisk besvärlig situation i likhet med vad som skedde 1981.

Under året har två mycket värdefulla informationsbroschyrer om diabetes presenterats. Dels har förbundet i samarbete med försäkringsbolaget Folksam utarbetat en broschyr för och om ungdomar med diabetes, Vara ung med diabetes. Dels har HCK:s barnråd, Svenska Diabetesförbundet och S:t Görans barnsjukhus i Stockholm utarbetat en broschyr som främst vänder sig till nydebuterade barndiabetiker och deras föräldrar, "Det här är Sofie, hon är elva år och har diabetes". Båda broschyrerna har blivit mycket uppskattade.

Antalet gästnätter på Nordanede har i förhållande till 1981 halverats. Under en sommarmånad var beläggningen så låg att arbetsutskottet såg sig föranlåtet att stänga anläggningen. Underskotten på Nordanedeverksamheten blev stora under året vilket föranledde styrelsen att från och med hösten stänga anläggningen tills vidare.

Kursverksamheten för sjuksköterskor har fortsatt under året nu med ökad omfattning. Förutom sjuksköterskekursen som genomfördes för elfte året i rad, har under 1982 startats en kurs i diabetes för barnsjuksköterskor och dietister. Båda kurserna har rönt uppskattning och planeras fortsätta i samma omfattning.

Den 25-26 september arrangerade förbundet med stöd av Allmänna Arvsfonden ett symposium i flerdos-terapi-självkontroll-ökad ögonvård.

Detta var andra året i rad som förbundet arrangerade symposium som riktar sig till företrädare för lokalföreningarna. Totalt deltog ett drygt 90-tal personer i sympositet.

En viktig fråga under många år för Diabetesförbundet har varit och är stödet till den medicinska forskningen. Under 1982 har fördelats till direkt medicinsk forskning 932.000 kronor. Förutom detta har 197.000 fördelats som resestipendier, främst till International Diabetes Federations kongress i Nairobi. Vid kontakter med forskare får vi ständigt veta vilken vikt man lägger vid förbundets stöd till forskningen, och vad detta har betytt för diabetesforskningen. I detta sammanhang bör man dock främst rikta sitt tack till alla de tusentals givare runt om i landet som möjliggör denna insats.

1982 har alltså varit framgångsrikt, nu får man dock inte luta sig tillbaka och vara nöjd med detta. Problemen som skymtar i framtiden är i första hand ekonomiska. Två saker skapar denna oro, dels den förväntade kraftiga inflationen som vi inte kan göra något åt, dels statsmakternas bristande vilja att kompensera handikapporganisationerna för deras ökade kostnader. Vi måste hela tiden ha noggrann kontroll över kostnaderna och hela tiden söka nya vägar att erhålla intäkter. Att vi har behov av ett starkt förbund att bevaka diabetikernas intressen och stötta upp den medicinska forskningen är nog alla i förbundet ense om.

BERNDT NILSSON □
kanslichef

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDET

BOKSLUT PER 1982.12.31

Balansräkning

	1982- 12-31 kr	1981- 12-31 tkr	
Tillgångar			
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Likvida medel	1.035.702	44	
Likvida medel, kampanj	128.029	—	
Bankcertifikat, kampanj	2.740.000	—	
Kundfordringar	87.522	180	
Utlägg lotteriet	99.995	71	
Fordran Länsarbetsnämnden	8.819	29	
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	69.551	98	
Avräkning Hjälpfonden	4.789	2	
Avräkning Linders Minnesfond	400	—	
Avräkning Forskningsfonden	47.095	—	
Övriga fordringar	750	—	
Lager	—	17	441
	4.222.652		
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Aktier	242.470	200	
Kontorsinventarier	1	109	
Inventarier Bocksjö	1	34	
Inventarier Nordanede	1	24	
Transportmedel	1	—	
Fastighet Bocksjö	1	99	
Fastighet Nordanede	1	18	484
	242.476		925
	4.465.128		
Skulder och eget kapital			
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörer	114.581	137	
Personalens skatter	39.958	42	
Övriga skulder	336.126	169	
Avräkning Forskningsfonden	—	156	504
Reserverade medel kampanj	2.896.623	—	
Reserverade medel Riksstämman	90.000	30	
Reserverade medel Datainvestering	150.000	—	
<i>Fonder</i>			
Pensionsfond	50.000	50	
<i>Kapital</i>			
Ingående kapital 1982-01-01	340.718	606	
Periodens vinst	447.122	—265	341
	787.840		925
	4.465.128		

Resultaträkning

	1982		1981	
	kr		tkr	
Förbundsverksamheten				
Anslag	800.000		711	
Medlemsavgifter	486.761	1.286.761	548	1.259
Försäljningsintäkter	69.924		45	
Kostnader försäljning	-12.086	57.838	-1	44
Barnkoloni				
Avgifter	237.810		220	
Gåvor	5.330		13	
Löner	-117.442		—	
Kostnader	-191.734	-66.036	-448	-215
Bocksjö				
Arrendeintäkt/intäkter	40		26	
Kostnader	-9.689	-9.649	-40	-14
Nordanede				
Avgifter	212.628		335	
Gåvor	5.335		—	
Löner	-130.251		—	
Fastighetskostnader	-32.359		—	
Övriga kostnader	-90.634	-35.281	-388	-53
Sjösportläger				
Avgifter	331.084		277	
Kostnader	-338.325	-7.241	-311	-34
Barnsköterskekurs				
Avgifter	88.910		—	
Kostnader	-71.343	17.567	—	—
Sjuksköterskekurs				
Avgifter	136.310		98	
Kostnader	-103.456	32.854	-125	-27
Föräldrakurs och PU				
Avgifter	63.898		—	
Kostnader	-57.448	6.450	—	—
Ungdomskonferens				
Avgifter	36.629		12	
Kostnader	-57.077	-20.448	-23	-11
Övriga kurser och konferenser				
Avgifter	—		76	
Kostnader	—	—	-102	-26
Symposium				
Symposium Hasseludden/ Internationellt	92.756		68	
Kostnader	-93.006	-250	-71	-3
Tidningen Diabetes				
Tidningens intäkter	554.390		472	
Tidningens kostnader	-574.024	-19.634	-578	-106

	1982 kr	1981 tkr
Lotteriet	162.924	29
Övriga intäkter	25.977	—
Övriga kostnader	—444	—
Löner och sociala avgifter	—826.325	—831
Personalkostnader	—25.700	—20
Arvoden förtroendevalda	—21.470	—851
Länskonferensavgifter	15.410	7
Styrelse, AU och Kommittéer	—146.980	—204
Resor och traktamenten	—31.250	—46
Lokalkostnader	—133.344	—243
Kontorskostnader	—176.148	—123
Telefon och porto	82.672	—83
Medlemsregister	68.806	75
Bokföring	17.176	95
Riksstämman	—	6
Representation	1.448	—176
Försäkringar	14.981	34
Revision	31.995	1
Årsavgifter	53.026	15
Främmande tjänster	27.456	21
Övriga kostnader	40.823	55
Kostnadsersättningar	—169.729	27
Förbundsverksamhetens resultat före avskrivningar	360.639	16
Avskrivningar	—295.233	—169
Förbundsverksamhetens resultat efter avskrivningar	—187.396	168
Finansiella poster		—634
<i>Aktieutdelningar</i>	18.963	—27
<i>Ränteintäkter</i>	259.402	—661
<i>Räntekostnader</i>	—17.031	18
<i>Förvaltningskostnader</i>	—4.219	42
Resultat före reservationer	257.115	—
Reserverade medel	69.719	—5
<i>Riksstämman 1983</i>	60.000	55
<i>Datainvestering</i>	150.000	—
Resultat före gåvor	—140.281	—30
<i>Julgåvor</i>	36.574	—636
<i>Kostnader</i>	—13.671	25
<i>Övriga gåvor</i>	564.500	—
Periodens vinst	447.122	346
		—265

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS FORSKNINGSFOND

BOKSLUT PER 1982.12.31

Balansräkning

	1982- 12-31 kr		1981- 12-31 tkr	
Tillgångar				
<i>Omsättningstillgångar</i>				
Bank	1.149.945		894	
Avräkning Svenska Diabetesförbundet	—		156	
Övriga kortfristiga fordringar	130.750	1.280.695	213	1.263
<i>Anläggningstillgångar</i>				
Aktier	909.848		774	
Bankcertifikat	2.900.000		—	
Reverser	1.100.000	4.909.848	3.600	4.374
		6.190.543		5.637
Skulder och eget kapital				
<i>Kortfristiga skulder</i>				
Beviljade anslag	1.471.066		1.126	
Reserverade medel till anslag	32.000		12	
Reserverade medel till resebidrag	5.000		—	
Avräkning Svenska Diabetesförbundet	47.095	1.555.161	—	1.138
<i>Fonder</i>				
Nancy Erikssons fond	69.982		63	
C-F Fredrikssons fond	220.089	290.071	193	256
<i>Kapital</i>				
Eget kapital	4.243.055		3.925	
Årets vinst	102.256	4.345.311	318	4.243
		6.190.543		5.637

Resultaträkning

	1982		1981	
	kr		tkr	
Rörelsens intäkter				
<i>Gåvor och testamenten</i>	629.559		541	
<i>Gåvor till ögonforskning</i>	4.885		3	
<i>Gåvor i stället för blommor</i>	136.891	771.305	116	660
Rörelsens kostnader				
<i>Forskningsanslag</i>	932.000		813	
<i>Resestipendier</i>	197.500		60	
<i>Köpta tjänster</i>	85.200		—	
<i>Övriga kostnader</i>	140.720	—1.355.420	72	—945
Rörelseresultat		—584.115		—285
Finansiella poster				
<i>Ränteintäkter</i>	627.494		533	
<i>Aktieutdelningar</i>	75.291		76	
<i>Förvaltningskostnader</i>	—11.414	691.371	—6	603
Reserverade medel				
<i>Resebidrag</i>		—5.000		—
Årets vinst		102.256		318

Anslag till diabetesforskning

Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond ställer härmed ett be-
lopp på 900 000 kronor till förfogande
för forskning över diabetes mellitus.
Därutöver anslås 35 000 kronor för
kongress- och studieresor. Utdel-
ningen av samtliga medel sker under
hösten 1983.

Ansökan om forskningsanslag skall gö-
ras på fastställt formulär som rekvireras
från Svenska Diabetesförbundet, Box
266, 101 23 Stockholm. För såväl
forsknings- som reseanslag gäller att
fullständiga ansökningshandlingar skall
vara inlämnade till Diabetesförbundets

kansli eller vara poststämplade *senast
den 15 september 1983*. Ansökans
närmare utformning, antal exemplar etc
framgår av formuläret. Inkomna an-
sökningar remitteras till Svenska Dia-
betesförbundets Läkarråd för bedöm-
ning.

Närmare upplysningar erhålles av över-
läkare Jan Östman, 08/746 10 00
ankn 4013, eller docent Claes Heller-
ström, 018/17 40 00 ankn 4329.

*Stiftelsen Svenska
Diabetesförbundets
Forskningsfond
Styrelsen*

Han forskar...

Forts från sid 17

Denna vävnad med sitt innehåll av neutralfett utgör kroppens ojämförbart största energiförråd. Från detta mobiliseras energi i form av fettsyror, nedbrytningsprodukter från neutralfett.

I skelettmuskulaturen utnyttjas fettsyror för energiproduktion och i levern omvandlas de till ketonkroppar och blodlipider. Reglering av fettsyrefrisättningen från fettcellen sker framför allt genom stresshormoner – adrenalin och insulin. Fettvävnad är tillgänglig för undersökningar av hur fettsyremobilisering sker normalt och vid olika sjukliga tillstånd som diabetes och hur de olika hormonerna, framför allt då insulin, verkar.

Ulf Smith har i första hand ägnat sig åt forskning kring typ II diabetes s. k. åldersdiabetes. Han har utvecklat en teknik för långtidsodling av fettvävnad varigenom vissa långtids-effekter av hormoner närmare kan studeras.

Smiths fynd är också av direkt praktisk klinisk betydelse. Bl a har han funnit att vissa blodtryckssänkan-

de mediciner inte bör användas av diabetiker p g a risk för insulinchock. Man har också visat på att en dåligt kontrollerad diabetes tar längre tid på sig att bli normal igen efter en insulin-känning än en välkontrollerad.

Ulf Smiths undersökningar har betydelse för förståelsen av insulinets verkningsmekanism samt för orsaken till typ II-diabetes.

Diabetikerna i Sverige önskar även Ulf Smith lycka till i sitt fortsatta forskningsarbete. □

Dålig start...

Forts fr sid 7

En grundläggande inställning hos mig är att man måste bry sig om *alla* människor, säger Bertil Dahlén. Jag vill göra vad jag kan för att sjuka människor skall få det bättre. Tyvärr tror jag att det är ganska få i t ex riksdagen som är insatta i vad det vill säga att leva med diabetes.

– Vi måste försöka mota följsjukdomarna genom en ökad och bättre diabetesvård i hela landet. Det blir en huvuduppgift, slutar Diabetesförbundets nye ordförande. □

Stängt på förbundskansliet

Svenska Diabetesförbundets kansli
håller stängt för semester 11–29.7.1983.

**Samtidigt tillönskas läsekretsen
EN GLAD SOMMAR!**

Vi kämpar vidare . . .

Forts fr sid 3

nästa Riksstämman (1986). Vi skall fråga vilka planer som finns för diabetesvården. Landstingsråden skall få stå till svars. Inte för att kritiseras utan för att få råd och tips från "konsumenterna" av den erbjudna diabetesvården. Vi vill göra en bra vård bättre.

Detta kan kanske av några uppfattas som en provokativ programförklaring. Så är ingalunda fallet. Det handlar bara om att fullfölja arvet efter Nancy Eriksson och Stig Andersson.

Nancy och hennes kollegor i styrelsen hade sina problem att brottas med. Då gällde det i första hand att få diabetikerna att bli erkända som fullvärdiga medborgare i samhället.

Rätten till jobb, fritt insulin, fria sprutor och testmaterial var stora frågor då.

Stig Andersson kämpade också mot detta mål. Stig har också lagt ned ett förtjänstfullt arbete när det gäller Diabetesförbundets statliga organisationsstöd, som ökat på ett glädjande sätt de senaste åren. Forskningsbidragen har likaså engagerat Stig starkt.

Detta är traditioner som jag efter bästa förmåga skall försöka föra vidare.

Den nuvarande styrelsen skall alltså i stort bara fullfölja vad de tidigare redan har påbörjat. Men 80-talet kräver möjligen andra metoder.

Du som har synpunkter på vad Diabetesförbundet skall och bör göra är välkommen att kontakta mig. Över 30 000 medlemmar kan man inte känna personligen, men så långt det är

möjligt skall vi ändå försöka kommunicera med varandra. Skriv därför gärna till Diabetesförbundets kansli om Du har synpunkter så vidarebehandlingens dessa till mig.

Stödet till diabetesforskningen är en annan mycket viktig bit i Diabetesförbundets verksamhet. Det är ju svaret på gåtan vi efterlyser. Forskarna är på väg. Hur långt det är kvar att vandra vet ingen idag. Och även när det gäller forskningen skall vi fortsätta på den inslagna vägen. Min förhoppning är att vi skall kunna öka forskningsanslagen, men detta beror också på hur stora gåvor och testamenten vi får i framtiden. Varje krona är välkommen.

Barn- och ungdomsverksamheten är också viktigt. Ungdomar med diabetes måste under några sommarveckor få komma bort från den grå vardagen. Det är viktigt för ungdomarna, men det är säkert minst lika viktigt för föräldrarna.

Några stora omsvängningar i Diabetesförbundets verksamhet är alltså inte på gång. Vi kämpar envist vidare...

BERTIL DAHLÉN □

SVENSKA DIABETES
FÖRBUNDET

1943 **40 ÅR** 1983

**STÖD SVENSKA
DIABETESFÖRBUNDET**

Box 266, 101 23 Stockholm
Tel 08/23 66 25 (10-12, 13-15)

Jag har flyttat. Min nya adress är:

T
e Namn

X
t Adress

a Postnr adr

Klipp här och skicka *hela* talongen till: Medlemsregistret, Svenska Diabetesförbundet,
Box 266, 101 23 Stockholm.

OBS!

LEO-INSULINERNA HAR FÅTT NYA NAMN

Tidigare namn: Insulin Leo Neutral. Nytt namn:

INSULIN VELOSULIN

Tidigare namn: Insulin Retard Leo. Nytt namn:

INSULIN INSULATARD

Tidigare namn: Insulin Mixtard Leo. Nytt namn:

INSULIN MIXTARD

Tidigare namn: Insulin Initard Leo. Nytt namn:

INSULIN INITARD

ÄNDRERA DITT INSULIN-
NÄMNET SOM DU BRUKAR.
NAMNET OCH EFFEKT ÄR
FÖRÄNDRADE.

Är fortfarande samma tillverkarens namn från Nordisk Insulinlaboratori-
um.
um.
um.

um.
singborg

um.
isk-Sverige

um.
Informationsavdelning för Nordisk Centofte (Danmark)

6000229726

Göteborgs universitetsbibliotek

UTGIVARKORSBAND

Vid obeställbarhet var god returnera till Svenska Diabetesförbundet, Box 266, 101 23 STOCKHOLM. Vi betalar portot.

HAR DU BYTT ADRESS?

Anmäl ändring på omstående sida.

